CONSERVAREA ȘI RESTAURAREA UNEI HAINE BOIEREȘTI DE LA SFÂRȘITUL SEC. AL XVIII-LEA

Sorela Gângioveanu

Colecțiile de artă, adunate încă de la mijlocul secolului trecut în principalele muzee, ne-au pus în fața unor documente cu privire la aspectul și valoarea obiectelor de îmbrăcăminte. După analiza minuțioasă și studiile din țările balcanice de moștenire bizantină și orientală, Nicolae Iorga a creionat unele date cu privire la costum în capitolul intitulat "Despre îmbrăcăminte și locuință" în lucrarea "Istoria românilor în chipuri și icoane", 1921. În acest capitol marele istoric împarte în patru etape evoluția costumului românesc.

1. Prima etapă este considerată cea a înrâuririi orientale și bizantine, care durează până în secolul al XV-lea, patrunzând prin slavii balcanici, sârbi și bulgari;
2. A doua este marcată prin influența occidentală exercitată paralel prin sași, poloni, dar mai ales italieni;
3. A treia etapă reprezintă de fapt o revenire la forma bizantină, care s-ar datora grecilor amestecați în societatea românească; în vremea fanarioților costumul se turcizează.

După anul 1774, în ultima etapă, prin contactele europene, pătrunde moda occidentală care înlocuiește treptat vechiul costum oriental.

Haina boierească ce a intrat în laboratorul nostru este o piesă de îmbrăcăminte care face parte din ultima etapă de evoluție a costumului românesc. Ceea ce caracterizează această piesă de îmbrăcăminte este linia strânsă în talie în raport cu lungimea poalelor, care este dată de clinii triunghiulari din față și din spate. Croiala mânecilor dă o oarecare varietate acestui tip de veșmânt, mânecile sunt neräscroite, strâmte pe braț, ceva mai lungi de cot, cu o mică pavă pentru mișcare a brațului. Haina boierească este din stofa de lână de culoare maron, bordată cu galoane din mătase galbenă, acestea fiind bordate cu fir metalic de culoare galbenă, care este înfășurat pe un miez de hârtie. Partea de sus a spatelui este brodată cu fir de mătase și fir metalic. În jurul gâtului se află o bentiță tighelită, mai lată în spate, mărginită de fir metalic. Galoanele de mătase sunt încadrate de un suitas de fir metalic. Piesa a fost căptușită la mâneci, poale și piepti cu aceeași blană.

Piesa a suferit un atac puternic de molii în urma caruia garnitura și captușala de blană a fost distrusă complet; de asemenea și stofa a fost deteriorată pe suprafețe mari la spate, pe mâneci și poale. Înaintea intrării în laborator, blana a fost îndepărtată și distrusă, după care s-a trecut la o curățire mecanică cu o pensulă moale și cu aspiratorul având un tifon la capăt, pentru micșorarea capacității de aspirare. Această operație s-a făcut în vederea îndepărtării prafului, a urmelor de blană rămase după îndepărtare, a dejecțiilor fluturilor și a urmelor de larve.

Apoi s-a trecut la conservare, aceasta fiind făcută pe verticală, piesa punându-se pe un umeraș îmbrăcat în hârtie de filtru, cu soluție de radix-saponaria, prin tamponare cu un burete umezit. Operatiunea de curățire s-a făcut pe un pat absorbant, acesta fiind schimbat des pentru absorbirea soluției de spălare. După limpeziri repetate care au fost făcute pe porțiuni cu buretele, în ultima baie s-a adăugat o soluție de alcool etilic, glicerina și apa distilată, pentru emolierea fibrei și redarea elasticității acesteia. Galoanele din fir metalic au fost curățite cu soluție slabă de complexon III, după care s-a făcut neutralizarea cu apă distilată.

Procesul de uscare s-a făcut pe suprafață plană, pentru îndepărtarea apei folosindu-se hârtie de filtru, piesa fiind întinsă pe un strat gros absorbant care a fost schimbat de câteva ori pentru o uscare mai rapidă.

După operațiunile de conservare a urmat vopsirea materialelor de consolidare și apoi s-a trecut la restaurarea propriu-zisă. Consolidarea a fost făcută cu netex care în prealabil a fost croit după tiparul piesei. Fixarea lui s-a făcut prin înseilare, stoparea rupturilor făcându-se cu fir de mătase prin tehnica punctării.

Având în vedere faptul că blana a fost distrusă complet, s-a hotărât înlocuirea acesteia cu o captușală de atlas.

Restaurată prin metoda descrisă mai sus, piesa se conturează evident punând în valoare calitățile artistice și evoluția în timp a costumului românesc.

Un vechi veșmânt de acest tip s-a păstrat multă vreme la mânăstirea Bistrița (județul Vâlcea), ctitoria fratilor Craiovești, croiala fiind puțin diferită de cea a anteriilor. Acest tip de veșmânt a fost purtat atât de marea boierime cât și de micii boiernași, deosebirea fiind facută prin calitatea stofei și pretiozitatea blănurilor.

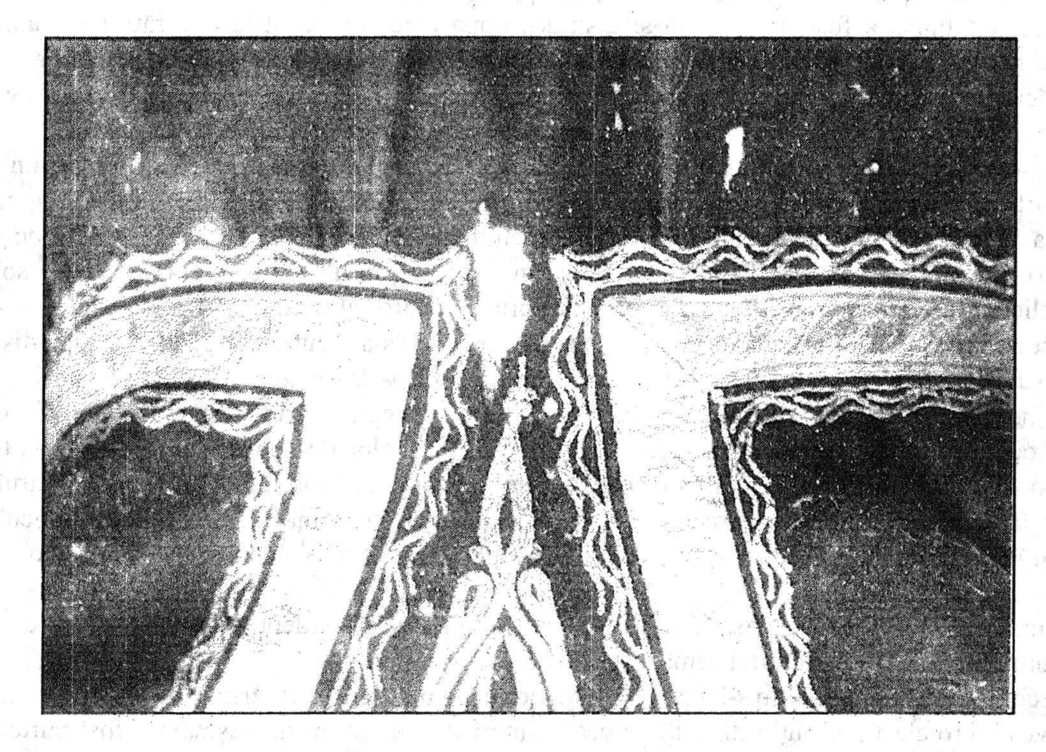
Résumé

La restauration d'un manteau de boiard du XVIII-e siècle a été une proces complexe a cause de la détérioration antérieure grave parce que l'attaque des mites a été actife.

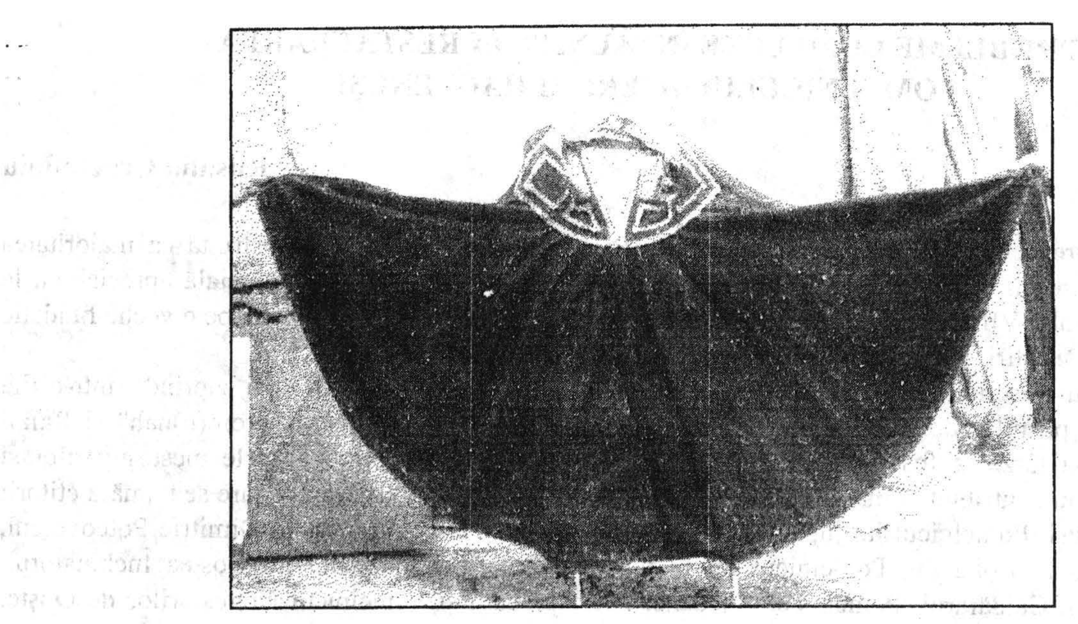
Les principales opérations sont : l'éloignement de la fourrure; le nettoyage mechanique, la conservation sur la verticale, l'époussetage, consolidation avec netex.

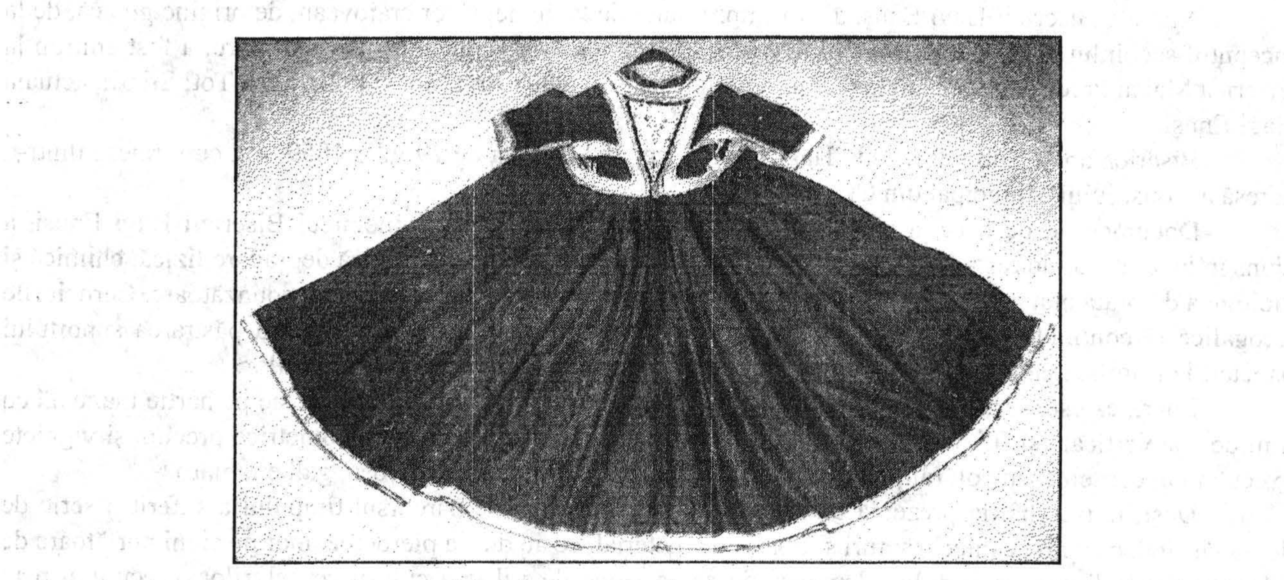
Haină boierească (înainte de restaurare)

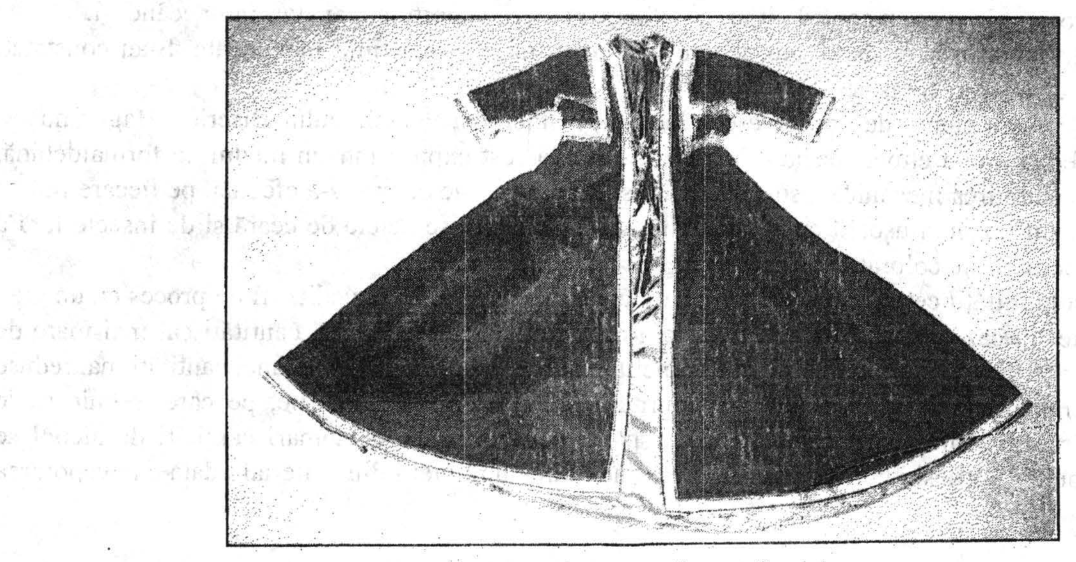
Haină boierească (înainte de restaurare)

Haină boierească (înainte de restaurare)

Haină boierească (după restaurare)

Haină boierească (formă finală)